

Hevur tú ein spurning ella onkran trupulleika, sum tú kundi ynskt tær at fingið viðgjordan í hesum teiginum,

Spyr Sosialin

Skriva til: Sosialurin, postsmoga 76, 3800 Argir. Merk brævbjálvan »Spyr Sosialin«.

Eyðun Joensen, sál-arfrøðingur

Marjun Sigurðsdóttir, sál-arfrøðingur

Marner Simonsen, lækni

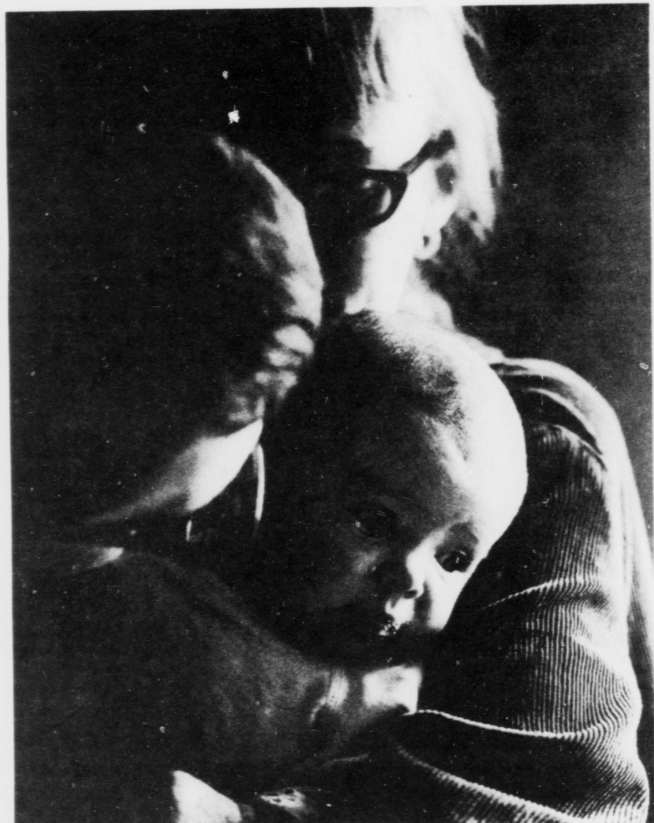

Fríða Patursson, lóg-frøðingur

Í lètuni er Marjun Sigurðsdóttir burturstødd. Í hennara stað hava vit fingið Minnu Jacobsen, sosialráðgevar, at taka sær av hesum spurningum.

Socialráðgevarin:

Endurgjald fyri mista arbeiðsløn

Nógv børn í Føroyum eru í viðgerð á ríkishospitalinum í Keypmannahavn. Tey verða opererað, fara til eftirlit og kanningar. Tá talan er um smá børn, sigur seg sjálvt, at annað av foreldrunum fer við.

Spurningurin er: ber til at fáa endurgjald fyri mista arbeiðsløn (dag-pengar) ta tíð tað tekur at gera hesar ferðir í lækna-ørindum? Ber tað til bæði hjá timalentum arbeiðs-fólki og fastlöntum í al-mennum starvi?

Um svarið er ja, er neyðugt at svara umleið hundrað spurningum, um sjúkurløn, góðs og gull hjá foreldrunum, tá tað er barnið, sum er sjúkt?

Ella: hvussu eigur ein at søkja?

ein, ið aftrar seg við at biðja um ólmussu og hevur fingið eina heila bók frá al-mannastovuni at fylla út.

Tað ber ikki til at fáa sjúkradagpening eftir sjúkradagpeningalógini, tá ein fer við barni í lækna-ørindum til Danmarkar. Sjúkradagpeningur kann bert veitast, tá ein sjálvur er sjúkur, og ikki fær løn undir sjúku.

Ein hevur tó møguleika, í hesum føri, at søkja Al-mannastovuna um hjálpi eftir forsorgarlógini fyri endurgjald av inntøkumiss. Henda møguleika hava bæði tíma- og fast-lønt.

Minna

Orðið sálarfrøði

Í Sosialinum nr. 24 hevur ein -kp spurning til Eyðun Joensen sálarfrøðing um feroyska orðið **sálarfrøði**. Hann ivast í, um tað er ein týðing av altjóða-heitinum »psykologi« (annað er, at hetta er danska sniðið av orðinum; var -kp av sonnum altjóð-ligur, nevndi hann tað heldur *psychologia*!). Eyðun gevur honum greitt svar, men hann biður málstovnin greiða frá, hvussu feroyska orðið er ikomið.

Tað er eyðvitað ávøkstur av teirri stevnu, sum feroysk málrækt hevur havt frá fyrsta degi, at skapa altjóðligum hugtøkum feroysk heiti, so langt sum til ber. Í hesum hava vit átt samleidd við islendskari málrækt, sum í mongum førum hevur verið til fyrirmyndar í orðgerð, og heldur ikki er at ivast í, at hetta orðið er komið í feroyskt úr islenskum. Her er vanliga formurin kortini **sálarfrøði**, men **sálarfrøði** er eldri snið. Elsta dømi í savninum til feroyska orðabók er úr røðu eftir Simun av Skarði, ið er prentað í *Arbók Føroya Fólkaháskúla* 1924, bls. 20 (»... flestir **sálarfrøðingar** á okkara døgum ...«).

Orðið **sálarfrøði** er einfalt myndað við at týða fremmandu orðið hvønn liðin sær: gr. *psykhé* »lívandi, sál« og gr. *logia* »læra, frøði«.

Hetta er vanlig atferð, nevnd tøkutýðing. Rætt er, at sál er eitt hævudsorð í trúarmálum, men ikki er tað óvanligt fyrirbrigdi, at orð kann hava fleiri enn eina merking. Í feroyskum verður orðið sál — eins og samsvandi orð í øðrum skyldum málum — eisini tíðum nýtt um ta »innaru menniskju« — tilvit, sinni lund. Orðið **sálarlív** hevur soleiðis helst ongar trúarlígar eykatónar. Tað sum

mest um ræður er, at semja er um, at orðið hevur somu merking sum fremmandu »frøðiheitið. Eyðun sigur seg ikki hava royndir av, at orðið veldur fólkí hævudbrýggj. Ivaleyst bar til at funnið annað orð til fyrra lið, men spurningurin er, um tað loysir seg at skifta nú, ið hetta orð hevur so mong ár á baki og hevur fest seg í málinum.

Upprunafrøðiligar orðabækur vilja vera við, at Philip Melancton smiðaði orðið *psychologia* í 16. öld, tá ivaleyst við trúfrøðiligi merking; nútíðarmerkingina fekk orðið væl seinni. Tað er einki nýtt, at orð skifta um merking við broyttum kringumstøðum. Orðið bók merkti í upphavi fjøl av bókavíði, sum rúnir vóru ristar á; tað hugsa fá um nú, og einki logið er í, at ljóðbækur eru til láns á bókasøvnnum, t.e. ljóðbond við álsinum teksti. Og hóast grýtur, sum orðið sigur frá, vóru av fyrstu tíð úr gróti, helst fíti-steini, varð orðið fyrri tað ikki burturlagt, tá ið tær fóru at verða gjørdar úr jarni og øðrum tilfari. Og nú er ikki sjálðsamt at siggja ølglos og akslatrø úr plasti, og fáur man halda tað loysa seg at skifta um orð fyri tað.

Orðið **sálarfrøði** hevur tað fram um *psychologia*, at tað liggur betur á feroyskari tungu og er snotiligi á at lita á pappirinum.

**Málstovnur
Føroya Fróðskaparfelags**

E.s. til -kp og Eyðun: Tað er einki, sum eitur »visind« ella »visund«, men **visindi**, hvørkikyns-orð í fleirtali, bent sum t.d. **tíðindi**.

Ringir tú til Sosialin, spyr vinarliga eftir Dagný, sum tekur sær av spurningum undir hesum teiginum